

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Гарант освітньої програми

Н.Я. Пітель
“ 31 ” 2022р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

Освітній рівень:	<u>Другий рівень вищої освіти (магістр)</u>
Галузь знань	<u>07 «Управління та адміністрування»</u>
Спеціальність:	<u>073 «Менеджмент»</u>
Освітня програма	<u>Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності</u>
Факультет:	<u>Менеджменту</u>

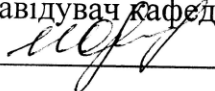
Робоча програма навчальної дисципліни «Управління конкурентоспроможністю підприємств» для здобувачів вищої освіти спеціальності 073 "Менеджмент", освітньої програми «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності». – Умань: Уманський НУС, 2022 р. – 12 с.

Розробник: **Халахур Ю.Л.**, к.е.н., доцент кафедри менеджменту

 Ю.Л. Халахур

Протокол від «31» серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри

 І.М. Новак

« 31 » 08 2022 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету менеджменту

Протокол від «31» серпня 2022 року № 1

Голова М.О. Гоменюк

« 31 » 08 2022 року

© УНУС, 2022 рік

© Ю.Л. Халахур, 2022 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4,5 <i>(1 кредит становить 30 годин)</i>	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Обов’язкова
Модулів – 1	Спеціальність 073 «Менеджмент»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		1-й
Загальна кількість годин - 135		Семестр
		2-й
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 5	Освітній рівень: Другий рівень вищої освіти (магістр) Освітня програма «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»	22 год.
		Практичні, семінарські
		24 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
		89 год.
	Вид контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів комплексу теоретичних знань і практичних навичок із ефективного управління конкурентоспроможністю підприємств у сучасних умовах господарювання.

Місце дисципліни у структурно-логічній схемі підготовки здобувачів вищої освіти: вивчення дисципліни «Управління конкурентоспроможністю підприємств» базується на загальних знаннях, отриманих під час засвоєння таких дисциплін як «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності», «Бізнес-планування», «Міжнародний менеджмент»; вивчається паралельно з дисциплінами «Міжнародний маркетинг»; є однією з базових при вивченні дисципліни «Інвестиційний менеджмент».

Завданнями вивчення дисципліни є:

- вивчення сучасних теорій конкурентоспроможності;
- ознайомлення з сучасними механізмами регулювання конкуренції на національному і міжнародному рівнях;
- ідентифікація факторів забезпечення конкурентоспроможності;
- освоєння механізмів підтримки сталих конкурентних переваг в умовах глобалізації;
- дослідження принципів формування мікстратегії конкурентоспроможності;
- ознайомлення з системою управління конкурентоспроможністю підприємства;
- освоєння методів оцінки конкурентоспроможності підприємства;
- дослідження методів формування конкурентних переваг підприємства;
- дослідження напрямів підвищення ефективності менеджменту якості в системі управління конкурентоспроможністю;
- дослідження механізмів управління конкурентоспроможністю регіонів.

Компетентності:

інтегральна :

здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері управління зовнішньоекономічною діяльністю або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог;

загальні:

- здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- навички використання інформаційно-комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізу інформації з різних джерел та прийняття рішень;

- вміння виявляти та вирішувати проблеми, генерувати нові ідеї,

фахові:

- здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів;

- здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальшу напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани;

- здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації;

- здатність аналізувати й структурувати проблеми організації-суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію.

Програмні результати навчання:

- критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах;

- ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення;

- планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНОЮ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ

Тема 1.

Сучасні теорії конкурентоспроможності

1. Сутність конкуренції та її роль у ринковій економіці.
2. Поняття про конкурентоспроможність. Міжнародна конкурентоспроможність.
3. Міжнародний ринок і ринкові ніші.
4. Підприємство і його місце на ринку.
5. Підприємство і конкурентоспроможність галузі та національної економіки.

Тема 2.

Регулювання конкуренції на національному і міжнародному рівнях

1. Сутність регулювання конкуренції.
2. Роль уряду в досягненні конкурентоспроможності країни.
3. Особливості державного регулювання конкуренції в різних країнах.
4. Правове поле і регулювання конкуренції в Україні.

Тема 3.

Фактори забезпечення конкурентоспроможності

1. Фактори впливу на конкурентоспроможність підприємства.
2. Фактори впливу на конкурентоспроможність товару .
3. Фактори впливу на конкурентоспроможність галузі.
4. Фактори впливу на конкурентоспроможність регіону.
5. Фактори впливу на конкурентоспроможність країни.

Тема 4.

Конкурентоспроможність в умовах глобалізації

1. Сутність та причини економічного глобалізму.
2. Джерела та чинники досягнення глобальної конкурентоспроможності.
3. Перешкоди на шляху глобальної конкуренції.
4. Розробка та впровадження глобальної стратегії корпорації.
5. Конкуренція в глобальних галузях.

Тема 5.

Мікростратегії конкурентоспроможності

1. Поняття «стратегія конкурентоспроможності».
2. Стратегії підприємств на ринках із різними рівнями конкуренції.
3. Види стратегій конкурентоспроможності.

Змістовий модуль 2.

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ТА РЕГІОНІВ

Тема 6.

Система управління конкурентоспроможністю підприємства

1. Процес управління конкурентоспроможністю підприємства.
2. Системний підхід та адаптація в управлінні конкурентоспроможністю.
3. Підходи до управління системами конкурентоспроможності підприємств.

Тема 7.

Оцінка конкурентоспроможності підприємства

1. Міжнародне конкурентне середовище підприємства.
2. Оцінювання рівня та інтенсивності конкуренції на світових ринках.
3. Конкурентоспроможність товару підприємства. Визначення споживчої цінності товару.
4. Показники і чинники конкурентоспроможності підприємства.
5. Оцінка діяльності конкурентів.

Тема 8.

Конкурентні переваги підприємств

1. Конкурентні переваги та чинники забезпечення конкурентних переваг.
2. Властивості конкурентних переваг.
3. Сфери формування та реалізації конкурентних переваг.
4. Види та джерела формування конкурентних переваг.

Тема 9.

Менеджмент якості в системі конкурентоспроможності

1. Ідеологія менеджменту якості.
2. Інструментарій управління якістю.
3. Система управління якістю.
4. Забезпечення ефективного функціонування системи управління якістю.

Тема 10.

Механізм підтримки конкурентоспроможності регіонів

1. Конкурентоспроможність регіонів.
2. Стратегія підвищення конкурентоспроможності регіонів.
3. Регіональні кластери.

4. Орієнтовна структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п/с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1.						
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи управління конкурентоспроможністю						
Тема 1. Сучасні теорії конкурентоспроможності	12	2	2			8
Тема 2. Регулювання конкуренції на національному і міжнародному рівнях	12	2	2			8
Тема 3. Фактори забезпечення конкурентоспроможності	12	2	2			8
Тема 4. Конкурентоспроможність в умовах глобалізації	15	2	4			9
Тема 5. Мікростратегії конкурентоспроможності	13	2	2			9
Разом за змістовим модулем 1	64	10	12			42
Змістовий модуль 2. Конкурентоспроможність підприємств та регіонів						
Тема 6. Система управління конкурентоспроможністю підприємства	13	2	2			9
Тема 7. Оцінка конкурентоспроможністю підприємства	15	2	4			9
Тема 8. Competitive advantages of enterprises	15	4	2			9
Тема 9. Менеджмент якості в системі конкурентоспроможності	14	2	2			10
Тема 10. Механізм підтримки конкурентоспроможності регіонів	14	2	2			10
Разом за змістовим модулем 2	71	12	12			47
Усього годин	135	22	24			89

5. Теми практичних/семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1	2	3
1.	Сучасні теорії конкурентоспроможності	2
2.	Регулювання конкуренції на національному і міжнародному рівнях	2
3.	Фактори забезпечення конкурентоспроможності	2
4.	Конкурентоспроможність в умовах глобалізації	4
5.	Мікростратегії конкурентоспроможності	2
6.	Система управління конкурентоспроможністю підприємства	2
7.	Оцінка конкурентоспроможності підприємства	4
8.	Конкурентні переваги підприємства	2
9.	Quality management in the system of competitiveness	2
10.	Механізм підтримки конкурентоспроможності регіонів	2
	Разом	22

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1	2	3
1.	Сучасні теорії конкурентоспроможності	8
2.	Регулювання конкуренції на національному і міжнародному рівнях	8
3.	Фактори забезпечення конкурентоспроможності	8
4.	Конкурентоспроможність в умовах глобалізації	9
5.	Мікростратегії конкурентоспроможності	9
6.	Система управління конкурентоспроможністю підприємства	9
7.	Оцінка конкурентоспроможності підприємства	9
8.	Конкурентні переваги підприємства	9
9.	Менеджмент якості в системі конкурентоспроможності	10
10.	Механізм підтримки конкурентоспроможності регіонів	10
	Разом	89

7. Методи навчання

При вивченні дисципліни «Управління конкурентоспроможністю підприємств» використовуються студентоцентрований, проблемно-орієнтований, професійно-орієнтований, комунікативний, міждисциплінарний підходи до навчання. Викладання проводиться у вигляді тематичних лекцій, практичних і семінарських занять із проведенням презентацій, дискусій, вирішення професійно-орієнтованих задач; інтерактивних занять; індивідуальних занять із підготовкою науково-дослідних робіт, консультацій з викладачем; самонавчання на основі конспектів, посібників та іншої рекомендованої літератури, навчальних мультимедійних матеріалів, через електронне модульне середовище навчального процесу Moodle.

8. Методи контролю

Для ефективної перевірки рівня засвоєння студентами знань, умінь та навичок з навчальної дисципліни «Управління конкурентоспроможністю підприємств» використовується рейтингова система оцінювання, яка передбачає усне і письмове опитування; поточний модульний контроль; комп'ютерне тестування; презентацію науково-дослідних робіт; залік.

9. Розподіл балів, які отримують студенти при формі контролю екзамен

Поточний (модульний) контроль												Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль № 2							
1. Сучасні теорії конкурентоспроможності	2. Регулювання конкуренції на національному і міжнародному рівнях	3. Фактори забезпечення конкурентоспроможності	4. Конкурентоспроможність в умовах глобалізації	5. Мікростратегії конкурентоспроможності	Модульний контроль 1	6. Система управління конкурентоспроможністю підприємства	7. Оцінка конкурентоспроможністю підприємства	8. Конкурентні переваги підприємства	9. Менеджмент якості в системі конкурентоспроможності	10. Механізм підтримки конкурентоспроможності регіонів	Модульний контроль 2		
5	5	5	5	5	10	5	5	5	5	5	10	30	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	Відмінно
82-89	B	Добре
74-81	C	
64-73	D	Задовільно
60-63	E	
35-59	FX	не задовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	не задовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення організації навчального процесу з дисципліни «Управління конкурентоспроможністю підприємств» включає:

- освітня програма;
- робочу програму навчальної дисципліни;
- конспект лекцій з навчальної дисципліни;
- методичні вказівки:

1. Методичні вказівки для проведення практичних занять з дисципліни «Управління конкурентоспроможністю підприємств» для здобувачів другого рівня вищої освіти (магістр) спеціальності 073 «Менеджмент» освітньої програми «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності». Умань: Уманський НУС, 2022. 23 с.

2. Методичні вказівки для самостійного вивчення дисципліни «Управління конкурентоспроможністю підприємств» для здобувачів другого рівня вищої освіти (магістр) спеціальності 073 «Менеджмент» освітньої програми «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності». Умань: Уманський НУС, 2022. 21 с.

3. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Управління конкурентоспроможністю підприємств» для здобувачів другого рівня вищої освіти (магістр) спеціальності 073 «Менеджмент» освітньої програми «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності». Умань: Уманський НУС, 2022. 30 с.

- засоби діагностування знань та умінь студентів;
- рекомендована література.

11. Рекомендована література

Базова:

1. Антонюк Л.Л. Міжнародна конкурентоспроможність країн: теорія та механізм реалізації: Монографія. К.: КНЕУ, 2014. 275 с.

2. Біла С. Структурна політика в системі державного регулювання трансформаційної економіки: монографія. К.: Вид-во УАДУ, 2001. 408 с.
3. Должанський І.З., Загорна Т.О. Конкурентоспроможність підприємства. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 384 с.
4. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: монографія / за заг. ред. О.Г. Янкового. Одеса: Атлант, 2013. 470 с.
5. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Основи менеджменту. К.: Академвидав, 2003. 416 с.
6. Леськів Г.З., Франчук В.І., Левків Г.Я., Гобела В.В. Управління конкурентоспроможністю підприємства: навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 220 с.
7. Мельник Т. М., Іксарова Н. О. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства. К: КНТЕУ, 2016. 456 с.
8. Піддубний І.О., Піддубна А.І. Управління конкурентоспроможністю підприємства. Х.: ІНЖЕК, 2014. 264 с.
9. Пономаренко В.С., Піддубна Л.І. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства. Х.: ВД «ІНЖЕК», 2008. 328 с.
10. Теоретичні, методологічні та практичні аспекти конкурентоспроможності підприємств : монографія / за загальною редакцією професора О.Г. Янкового. Одеса, Атлант, 2017. 514 с.
11. Управління міжнародною конкурентоспроможністю: підприємство - регіон: монографія; за ред. Ю.Г. Козака, І.О. Уханової. К.: Центр учбової літератури, 2019. 173 с.

Допоміжна

1. Балдинюк В.М. Система управління конкурентоспроможністю підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. № 42. URL: <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/32198.pdf>.
2. Березіна Л.М., Вараксіна О.В., Олійник А.С., Рак А.Г. Теоретико-методологічні основи управління конкурентоспроможністю підприємства. *Агросвіт*. 2021. № 21-22. С. 35-42.
3. Богацька Н.М., Христич С.Г. Оцінка конкурентоспроможності підприємства. *Молодий вчений*. 2019. № 11. С. 455–458.
4. Вакуленко Ю.В., Олійник А.С., Гевленко О.Є. Системна характеристика управління конкурентоспроможністю підприємства. *Агросвіт*. 2018. № 18. С. 10-15.
5. Джеджула В. В., Єпіфанова І. Ю., Цвик О. Г. Інноваційна діяльність як чинник конкурентоспроможності підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 4. С. 5-8.
6. Дікань В.Л., Савчук В.І. Управління конкурентоспроможністю корпорацій в Європі. К.: Знання, 2004. 207 с.
7. Кваско А.В. Аналіз методів оцінки конкурентоспроможності підприємства. *Наукові записки*. 2017. № 1 (54). С. 111–118.

8. Савчук В.І., Корж Д.А. Системи управління конкурентоспроможністю. К.: Знання, 2012. 310 с.
9. Самодай В.П., Машина Ю.П., Руденко Н.В. Оцінка конкурентоспроможності підприємства та оптимізація його діяльності. *Інтелект XXI*. 2022. № 1. С. 20-26.
10. Управління конкурентоспроможністю підприємства (організації) / за ред. І.Ю. Сіваченка. К.: ЦУЛ, 2003. 186 с.
11. Управління конкурентоспроможністю промислових підприємств в умовах невизначеності: монографія. / І. М. Посохов, О.В. Чепіжко, В.Г. Дюжев, Д.О. Лисиця. Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2022. 252 с.
12. Управління конкурентоспроможністю підприємств у сучасних умовах: Колективна монографія / за заг. ред. М. В. Шарко. К: ПП Вишемирський В. С., 2016. 177 с.
13. Управління конкурентоспроможністю підприємства / Ю. Б. Іванов, М. О. Кизим, О. М. Тищенко, О. Ю. Іванова, О.В. Ревенко, Т. М. Чечетова-Терашвілі. Х.: ВД «ІНЖЕК», 2010. 320 с.
14. Управління конкурентоспроможністю підприємств: підручник / за заг. ред. Г.Т. П'ятницької. К.: Кондор, 2017. 700 с.
15. Шпильова В.О., Кравчук Ю.В., Ященко І.В. Управління конкурентними позиціями підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 1. С. 23-30.
16. Bouranta, N., & Psomas, E. (2017). A comparative analysis of competitive priorities and business performance between manufacturing and service firms. *International Journal of Productivity and Performance Management*, 66(7), 914-931.
17. Rambe, P. and Khaola, P. 2022. The impact of innovation on agribusiness competitiveness: the mediating role of technology transfer and productivity. *Eur. J. Innov. Manag.*, 25(3): 741-773.

12. Інформаційні ресурси

1. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Кабінет Міністрів України. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>.
3. Міністерство економіки України. Офіційний веб-сайт. URL: <https://www.me.gov.ua>.
4. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.

13. Зміни у робочій програмі на 2022 рік

У 2022 р. внесено зміни в структуру навчальної дисципліни, оновлено список літературних джерел